

Uchwała nr 21/2022
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 24 czerwca 2022 r.

dotycząca sprawozdania z działalności
Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2021 roku

Na wniosek Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 czerwca 2022 r. (pismo DWM-WUM-SWN.0774.1.2022.JB) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), rozpatrzyła sprawozdanie z działalności Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2021 roku, oceniając realizację strategicznych celów i zadań Agencji pozytywnie.

Po niespełna pięciu latach funkcjonowania NAWA stała się instytucją, która skutecznie realizuje swoją misję nie tylko poprzez działania krótkoterminowe ad hoc, ale przede wszystkim, podejmując długoterminowe, strategiczne cele określone w *Kierunkowym planie działań NAWA na lata 2021-2027*.

Na uwagę zasługuje systematyczny rozwój oferty programów flagowych oraz działań we współpracy z partnerami krajowymi i zagranicznymi. W 2021 r. NAWA podpisała porozumienie z Niemiecką Centralą Wymiany Akademickiej (DAAD) oraz umowę z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Przeniesienie do NAWA działań Krajowego Punktu Kontaktowego w ramach programu MSCA oraz koordynacja sieci EURAXESS Polska w konsorcjum partnerów realizujących projekt UniWeliS należy ocenić jednoznacznie pozytywnie.

Istotną inicjatywą jest również program Partnerstwa Strategiczne NAWA, mający na celu wsparcie instytucji szkolnictwa wyższego i nauki w wypracowaniu trwałych rozwiązań w zakresie współpracy dydaktycznej, naukowej i wdrożeniowej realizowanej w ramach strategicznych partnerstw międzynarodowych. Relatywnie mało miejsca poświęcono w raporcie temu programowi, ważnemu z perspektywy umiędzynarodowienia na poziomie instytucjonalnym.

Oferta NAWA jest szeroka i zróżnicowana, wciąż jednak beneficjentami programów jest marginalny odsetek studentów, doktorantów i pracowników naukowych w Polsce. Rada widzi potrzebę zwiększenia oferty NAWA przy jednoczesnym, koniecznym wsparciu finansowym i organizacyjnym. Warto rozważyć przekazanie drugoplanowych zadań Agencji innym podmiotom lub instytucjom. Taka decyzja mogłaby ograniczyć rozproszenie działań Agencji, pozostawiając zasoby do istotnych działań pierwszoplanowych.

Wyraźnie wzrosła liczba spraw rozpatrywanych przez NAWA, z około 23000 w 2020 r. do około 29000 w 2021 r. Związane one były głównie z uznawalnością wykształcenia uzyskanego za granicą, z uwierzytelnianiem

dokumentów polskich, jak również z wydawaniem poświadczeń o znajomości języka polskiego jako obcego. Z systemu Kwalifikator skorzystało w 2021 r. łącznie 17 411 użytkowników, to jest o 79% więcej niż w 2020 r.

NAWA pomyślnie wspiera rozwój międzynarodowej współpracy polskich naukowców. W 2021 r. wprowadzono modyfikacje w programach takich jak Polskie Powroty czy Bekker, aby ułatwić składanie wniosków lub zwiększyć ich atrakcyjność. W Programie Polskie Powroty NAWA, wprowadzono rozróżnienie ścieżek dla młodych oraz bardziej doświadczonych naukowców, promując w ten sposób rozwój młodej kadry.

Natomiast w programie Bekker stworzono dodatkowy mechanizm finansowania adresowany do stypendystów programu, których wyjazdy trwały minimum 18 miesięcy, pod warunkiem, że po powrocie do Polski podejmą się stworzenia nowego, samodzielnego zespołu badawczego i złożenia wniosku badawczego. Wskaźnik sukcesu programu (31%) świadczy o jego rosnącej popularności, dlatego cenne stają się długoterminowe mechanizmy wsparcia beneficjentów. Jeśli chodzi o nabór uzupełniający do programu, warto zadbać w przyszłości o jego większą konkurencyjność, ponieważ wskaźnik sukcesu wyniósł tu 100%.

W ramach programu PROM realizowanego w ramach środków POWER, NAWA finansowała stypendia na pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem doktorantów i kadry akademickiej w krótkich formach kształcenia o międzynarodowym charakterze. Jest to oferta wychodząca na przeciw potrzebom oraz trybowi życia współczesnych badaczy, a w szczególności doktorantów. Z pewnością warto kontynuować ten program, po zakończeniu programu POWER, być może poszerzając grono beneficjentów o studentów.

Kolejne dobre kroki skierowane do młodych badaczy to uruchomienie programu STER NAWA, koncentrującego się na zwiększenie mobilności akademickiej słuchaczy szkół doktorskich oraz realizacja programu SPINAKER, który pozwalał finansować intensywne międzynarodowe programy kształcenia dla studentów, doktorantów i kadry akademickiej.

Pewne zaniepokojenie budzi relatywnie niski wskaźnik sukcesu (18%) w programie Ulam, którego celem jest sprowadzenie do kraju badaczy i postdoków z zagranicy na pobyty do dwóch lat. Program ten wymaga większego wsparcia finansowego w zakresie środków przekazanych dla stypendystów, ale również w zakresie promocji Ulam poza granicami kraju.

NAWA dokłada starań, rozwijając bazę ekspertów i doskonaląc proces doboru recenzentów. Jednak biorąc pod uwagę wciąż rosnącą ofertę programów Agencji, pozyskiwanie recenzentów z pewnością należało do wyzwań w sprawozdanym okresie. W 2021 r. 687 ekspertów dokonywało oceny wniosków i raportów w 16 zespołach oceniających. Jest to liczba relatywnie mała w zestawieniu z liczbą złożonych wniosków. Należy w przyszłości zwiększyć zbiór aktywnych recenzentów, tak żeby potencjalnie uniknąć recenzji przygotowywanych w wąskim gronie.

W 2021 r. dokonano po raz pierwszy pomiaru wskaźników odnoszących się do *Kierunkowego Planu Działania na lata 2011-2017*. NAWA zbierała również opinie beneficjentów o efektach i użyteczności programów NAWA oraz propozycje usprawnień podejmowanych działań. Ocenę wsparcia beneficjentów przez Agencję należy uznać za wysoką, waha się ona od 83% do 100%, w zależności od programu. W perspektywie czasu warto rozważyć analizę wymiernych wskaźników skuteczności programów takich jak wzrost publikacji wspólnych z partnerami zagranicznymi, wynikającymi z wymiany międzynarodowej, czy publikacje w uznanych czasopismach z list międzynarodowych.

Rozkład geograficzny wskazuje na obecność beneficjentów Agencji we wszystkich województwach, choć w niektórych są oni mniej liczni. Warto wesprzeć działania promocyjne NAWA w uczelniach i placówkach badawczych, mających mniej rozbudowaną tradycję w obszarze umiędzynarodowienia. Działania promocyjne można by skierować również do mniej reprezentowanych wśród beneficjentów NAWA przedstawicieli nauk humanistycznych.

Wyzwaniem Agencji pozostają kwestie kadrowe, choć obecne są działania wspierające wykwalifikowaną kadrę. W sprawozdaniu ujęto informacje, dotyczące zarządzania zasobami ludzkimi w szczególności informacje na temat procesu rekrutacyjnego i adaptacji pracowników nowoprzyjętych. Zwiększył się również wskaźnik realizacji planu w zakresie wynagrodzeń osobowych z 91% w 2020 r. do 100% w 2021 r., a bezosobowych z 73% do 93%.

Rada zwraca uwagę na pewne nieścisłości językowe w raporcie oraz błędy redakcyjne takie jak niepoprawne odsyłacze do tabel czy wartości liczbowych.

Oceniając funkcjonowanie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej w 2021 r., należy pamiętać, że okres, którego dotyczy sprawozdanie pokrył się z obostrzeniami i z utrudnieniami związanymi z pandemią COVID-19. Sprawne funkcjonowanie i realizację celów w tym wymagającym czasie, Agencja zawdzięcza dobrej organizacji oraz elastyczności w działaniu.

Uchwałą otrzymuje Minister Edukacji i Nauki.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys